

Табела 2а. Број визуелних прегледа и узорака за лабораторијско испитивање присуства Blueberry scorch virus, BIsCV у Републици Српској из регистрованих расадника, увоза и промета

Билке домаћини Подручје	Регистровани расадници	Увоз и промет	Укупно
Република Српска	2	3	5

Табела 2б. Број визуелних прегледа и узорака за лабораторијско испитивање присуства Blueberry scorch virus, BIsCV у Републици Српској из регистрованих расадника, увоза и промета

Билке домаћини Подручје	Регистровани расадници	Увоз и промет	Укупно
Република Српска	2	3	5

933

На основу члана 31. став 1. Закона о заштити здравља биља у Републици Српској (“Службени гласник Републике Српске”, број 25/09) и члана 76. став 2. Закона о републичкој управи (“Службени гласник Републике Српске”, бр. 115/18, 111/21, 15/22, 56/22, 132/22 и 90/23), министар пољопривреде, шумарства и водопривреде доноси

ПРОГРАМ

ПОСЕБНОГ НАДЗОРА НАД ПРИСУСТВОМ *Pantoea stewartii* subsp. *stewartii* У РЕПУБЛИЦИ СРПСКОЈ У 2024. ГОДИНИ

Члан 1.

Овим програмом утврђују се мјере, рокови, начин спровођења мјера, субјекти који их спроводе, извори и начин обезбјеђивања и коришћења средстава, као и начин контроле спровођења мјера посебног надзора над присуством *Pantoea stewartii* subsp. *stewartii* – проузроковача бактериозне увелости кукуруза на подручју Републике Српске у 2024. години.

Члан 2.

Циљ Програма је утврђивање присуства, односно одсуства карантински штетног организма *Pantoea stewartii* subsp. *stewartii* код произвођача кукуруза и на граничним прелазима.

Члан 3.

(1) Посебан надзор ради детекције карантински штетног организма *Pantoea stewartii* subsp. *stewartii* спроводи се на цијелој територији Републике Српске гдје је интензивна производња биљке домаћина и на мјестима уласка пошиљки биљке домаћина у Републику Српску, а које подлијежу фитосанитарном прегледу приликом увоза.

(2) Овлашћене институције које имају овлашћење Министарства пољопривреде, шумарства и водопривреде Републике Српске (у даљем тексту: Министарство) за спровођење послова од јавног интереса у области дијагностике штетних организама и заштите здравља биља за штетни организам из става 1. овог члана спроводе посебан надзор код произвођача сјеменског и меркантилног кукуруза домаћина *Pantoea stewartii* subsp. *Stewartii*, док посебан надзор и мјере надзора на граничним прелазима спроводи Републичка управа за инспекцијске послове (у даљем тексту: Инспекторат).

(3) Овлашћене институције припремају информационе летке са стручним савјетима о начинима спречавања ширења и могућим мјерама контроле патогена и вектора.

(4) Програм посебног надзора подразумијева мониторинг који се спроводи над присуством штетних организама (у даљем тексту: мониторинг).

(5) Увозне пошиљке које су обухваћене мониторингом не задржавају се на граничном прелазу и за њих фитоса-

нитарни инспектор издаје рјешење о забрани промета до добијања резултата лабораторијских анализа.

(6) У случају детекције карантинског штетног организма, Инспекторат предузима све неопходне радње у складу са прописима којима је регулисана ова област.

Члан 4.

(1) Програмом посебног надзора обухваћени су сјеменски и меркантилни кукуруз (*Zea mays*) и природно сјеме.

(2) *P. s. subsp. stewartii* одржава се и шири у нова подручја зараженим сјеменом кукуруза и сматра се да може презимити и у земљишту, стајском ђубриву или остацима биљака кукуруза, док далеко већи значај има одржавање и ширење бактерије инсектима векторима (*Chaetocnema pulicaria*, *Diabrotica undecempunctata howardi* – imago и larva, *Chaetocnema denticulata*, ларве *Delia platura*, *Agriotes mancus*, *Phyllophaga sp.*, као и ларве *Diabrotica longicornis*).

Члан 5.

(1) Визуелне прегледе и узимање службених узорака у производним усјевима сјеменског, меркантилног кукуруза, као и природног сјемена, врше овлашћене институције уз присуство запослених у Министарству, који обављају послове пружања стручних услуга у пољопривреди, а који одређују локацију и усјев за узимање узорака.

(2) Лабораторијске анализе свих службених узорака на присуство карантинског вируса овог програма врше овлашћене институције.

Члан 6.

Одабир локација за спровођење овог програма врши се на основу биологије штетног организма, климатских услова за његов развој, географске дистрибуције и величине површина на којима су заступљене биљке домаћини.

Члан 7.

(1) Подручја рада су мјеста уласка пошиљки биљака домаћина у Републику Српску и мјеста на којима се производе усјеви сјеменског и меркантилног кукуруза и природног сјемена биљака домаћина *P. s. subsp. stewartii*.

(2) Надзором се обухватају мјеста уласка пошиљки биљака домаћина на граничним прелазима као могућег пута уношења карантински штетног организма *P. s. subsp. stewartii* у Републику Српску, као и мјеста на којима се узгајају или расту биљке домаћини *P. s. subsp. stewartii*.

Члан 8.

Ток визуелног прегледа и метода узорковања за лабораторијске анализе наведени су у Прилогу 1. овог програма, који чини његов саставни дио.

Члан 9.

Број узорака за лабораторијско тестирање у мјестима раста биљке домаћина за испитивање присуства *P. s. subsp. stewartii* у унутрашњем подручју Републике Српске и број службених узорака биљака домаћина из увоза за испитива-

ње присуства *P. s. subsp. stewartii* приказани су у Прилогу 2. овог програма, који чини његов саставни дио, а детаљан приказ броја узорака биће дефинисан уговором о условима за реализацију и коришћење средстава за финансирање програма из области заштите здравља биља.

Члан 10.

(1) Визуелно се прегледају површине на којима је заступљена биљка домаћин, а опис мјеста узимања узорака и GPS позиција, као и остали подаци, наводе се електронским путем у Записнику информационог система Етфарм, односно подинформационог система Фито-Гис (у даљем тексту: Фито-Гис).

(2) На основу резултата спровођења овог програма и извјештаја из лабораторија, омогућава се потпун преглед локација узорковања, те локација са негативним и позитивним узорцима унутар Фито-Гис-а.

Члан 11.

(1) Рок за узимање узорака код произвођача, те достављање узорака овлашћеној лабораторији ради лабораторијских анализа је 1. децембар 2024. године.

(2) Укупни резултати овог програма воде се и достављају електронским путем Министарству до 10. децембра 2024. године, користећи Фито-Гис.

(3) Рок за узимање узорака из увоза, достављање узорака овлашћеној лабораторији ради лабораторијских анализа од стране Инспектората је 31. децембар 2024. године.

(4) Овлашћене институције одмах извјештавају Министарство о посебним догађајима током спровођења овог програма, а посебно о свим случајевима откривања карантинских вируса који су предмет посебног надзора.

(5) У случају откривања штетних организама која су предмет посебног надзора, овлашћене институције обавјештавају Министарство и Инспекторат, који предузима неопходне фитосанитарне мјере с циљем спречавања ширења и сузбијања штетног организма, а у складу са прописима из ове области, те о том обавјештава Министарство.

Члан 12.

Спровођење овог програма финансира се из буџета Републике Српске на основу Правилника о условима и начину остваривања новчаних подстицаја за развој пољопривреде и села у 2024. години – право на подстицајна средства за финансирање програма из области заштите здравља биља.

Члан 13.

Ступањем на снагу овог програма престаје да важи Програм посебног надзора над присуством *Pantoea stewartii* subsp. *stewartii* – проузроковач бактериозне увелости кукуруза на подручју Републике Српске у 2023. години (“Службени гласник Републике Српске”, број 26/23).

Члан 14.

Овај програм ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у “Службеном гласнику Републике Српске”.

Број: 12.03.3-330-636/24
15. марта 2024. године
Бањалука

Министар,
Др **Саво Милић**, с.р.

ПРИЛОГ 1.

Ток визуелног прегледа и метода узорковања

1.1. Ток визуелног прегледа

На сјемени не проузрокује карактеристичне симптоме, једино у случају интензивне заразе може доћи до деформисаности зрна и депигментације. Заражене биљке могу пропадати у фази клијанца, а у каснијим фазама заразе биљке могу достићи одређену величину и тек потом долази до пропадања биљака. Уколико се бактерија преноси векторима, око мјеста исхране инсекта долази до формирања пјега. Пјеге су у почетку воденасте, а касније добијају свијетлозелену, потом жуту боју и шире се. Долази до њиховог спајања и формирају се велике хлоротичне, а потом некротичне пруге, дијелови биљке вену, нарочито усљед недостатка влаге. Заражене биљке заостају у порасту и дају избијелене метлице, а на попречном пресеку стабљике уочава се жут бактеријски ексудат и мрка боја спроводних судова.

1.2. Узимање узорака

Пет до десет листова, клипова и/или метлице са типичним симптомима прикупљају се са прегледане парцеле (поља) за лабораторијско тестирање.

Пренос сјемом присуства *P. s. subsp. stewartii* може се појавити у малим количинама у партијама сјемена са > 1% инфекција. За сваку партију сјемена препоручена величина узорка је 400 сјеменица по серији, што одговара вјероватноћи од 95% откривања инфекције нивоа од 1%.

1.3. Методологија лабораторијских анализа биљних узорака

Врши се међународно признатим методама описаним у РМ 7/60 (2) *Pantoea stewartii* subsp. *stewartii*: Bulletin OEPP/EPPO Bulletin (2016) 46 (2), 226–236.

ПРИЛОГ 2.

Табела 1. Број узорака за лабораторијско тестирање у мјестима раста биљке домаћина за испитивање присуства *P. s. subsp. stewartii* унутрашњем подручју Републике Српске

Регија	Биљка домаћин
Производни усјеви	86

Табела 2. Број службених узорака биљка домаћина из увоза за испитивање присуства *P. s. subsp. stewartii*

Узорци	Број визуелних прегледа са узорковањем ради тестирања латентне инфекције	Укупно
Биљке домаћини	5*	5*

* У случају постојања сумње на заразу, потребно је узети већи број узорака и доставити на лабораторијску анализу.

934

На основу члана 31. став 1. Закона о заштити здравља биља у Републици Српској (“Службени гласник Републике Српске”, број 25/09) и члана 76. став 2. Закона о републичкој управи (“Службени гласник Републике Српске”, бр. 115/18, 111/21, 15/22, 56/22, 132/22 и 90/23), министар пољопривреде, шумарства и водопривреде д о н о с и

ПРОГРАМ

**ПОСЕБНОГ НАДЗОРА НАД ПРИСУСТВОМ
КАРАНТИНСКИ ШТЕТНОГ ОРГАНИЗМА *Candidatus
Liberibacter solanacearum, Candidatus Liberibacter africanus,
Candidatus Liberibacter americanus* и *Candidatus Liberibacter
asiaticus* НА ПОДРУЧЈУ РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ
У 2024. ГОДИНИ**

Члан 1.

Овим програмом утврђују се мјере, рокови, начин спровођења мјера, субјекти који их спроводе, извори и начин обезбјеђивања и коришћења средстава, као и начин контроле спровођења мјера посебног надзора над присуством *Candidatus Liberibacter solanacearum* (Liefing et al.) – проузроковача зебрастог чипса кромпира и групе *Candidatus Liberibacter spp.* на цитрусима (*Candidatus Liberibacter africanus, Candidatus Liberibacter americanus* и *Candidatus Liberibacter asiaticus*) на подручју Републике Српске у 2024. години.

Члан 2.

(1) Циљ овог програма је утврђивање присуства, односно одсуства карантински штетног организма *Candidatus Liberibacter solanacearum* (Liefing et al.) и групе *Candidatus Liberibacter spp.* на цитрусима (*Candidatus Liberibacter africanus, Candidatus Liberibacter americanus* и *Candidatus Liberibacter asiaticus*) на мјестима производње биљних врста домаћина патогена који су наведени у Прилогу 1. овог програма, који чини његов саставни дио.

(2) Биљне врсте домаћини *Candidatus Liberibacter solanacearum* у Републици Српској су: кромпир (*Solanum tuberosum* L.), парадајз (*Solanum lycopersicum* L.), паприка (*Capsicum annuum* L.), патлиџан (*Solanum melongena* L.), мрква (*Daucus carota* L.), као и остало биље наведено у Прилогу 1. овог програма.